

Trosolwg

Mae'r safon hon yn ymwneud â gweithio gydag unigolion, eu gofalwyr ac aelodau eraill o dîm amlddisgyblaeth, lle bo'n briodol, i gynorthwyo unigolion i gael mynediad i dechnoleg gynorthwyol a'u defnyddio'n effeithiol i gynnal byw'n annibynnol. Mae'r safon yn berthnasol i bob lefel. Gellir defnyddio adrannau o'r safon at ddibenion cynefino, datblygiad proffesiynol ac ar gyfer hyfforddi.

Ar gyfer y safon hon bydd disgwyl i chi weithio mewn partneriaeth ag unigolion ac i gydweithredu â phobl allweddol i nodi a'u cynorthwyo i gael mynediad i dechnoleg gynorthwyol a'i defnyddio.

Er mai chi sy'n bennaf gyfrifol am eich datblygiad proffesiynol, mae'r safon yn gofyn hefyd am gymorth rheoli i hwyluso datblygiad proffesiynol parhaus y gweithlu.

Dangos eich perfformiad, eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth

Mae'r adrannau **meini prawf perfformiad** o dan bob elfen, a'r adran **gwybodaeth a dealltwriaeth** yn dynodi meysydd y dylech chi allu dangos eich perfformiad neu eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth ynddynt.

Egwyddor allweddol

Mae cyfathrebu'n sail i'r safon gyfan a'r holl safonau yn y gyfres hon. Mae'n hollbwysig bod y rheiny sy'n gweithio ym maes nam ar y synhwyrâu gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion yn meddu ar y sgiliau angenrheidiol a phriodol i gyfathrebu'n effeithiol â phobl a all ddefnyddio amrywiaeth o offer/technegau neu dulliau cyfathrebu. Mae'r safon hon yn ymwneud â'r rheiny sy'n gweithio gyda phobl y mae angen gwasanaethau cymorth synhwyrdd arnynt, a rhaid i bob cyfathrebu fod yn briodol i anghenion pobl sydd ag anghenion cymorth synhwyrdd. Mae'n bwysig hefyd bod gweithwyr yn cydnabod yr angen am sgiliau cyfathrebu arbenigol a risg cam-gyfathrebu.

Cynnwys yr uned:

- 1 Cynllunio dewisiadau a strategaethau sy'n ymateb i anghenion a dymuniadau unigolyn, gofynion y dasg a ffactorau amgylcheddol
- 2 Gweithredu cynlluniau gofal a hwyluso gwasanaethau technoleg gynorthwyol ar gyfer unigolion a gydag unigolion
- 3 Adolygu ac addasu technoleg gynorthwyol mewn ymateb i anghenion a dymuniadau newidiol, tasgau a ffactorau amgylcheddol, a gwerthuso canlyniadau.

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

Meini prawf perfformiad

Rhaid i chi allu:

Cynllunio dewisiadau a strategaethau sy'n ymateb i anghenion a dymuniadau unigolyn, gofynion y dasg a ffactorau amgylcheddol

- P1 dangos ymwybyddiaeth o amrywiaeth o ddewisiadau technoleg gynorthwyol priodol, rhai uwch-dechnoleg a thechnoleg isel, yn ogystal â dewisiadau nad ydynt yn defnyddio technoleg gynorthwyol
- P2 dangos sut i integreiddio amrywiaeth o ddewisiadau i greu cynllun cydlynus sy'n dderbyniol i'r unigolyn a'r sefydliad ariannu
- P3 egluro gwybodaeth am ddefnyddio technoleg gynorthwyol i unigolion, gan ddefnyddio'r dulliau cyfathrebu sydd orau ganddynt
- P4 dangos fod y cynllun cymorth yn mynd i'r afael â'r anghenion sy'n codi o'r nam gweithredu, a'i fod yn diwallu anghenion a dymuniadau'r unigolyn
- P5 sicrhau fod y cynllun cymorth yn galluogi cwblhau'r dasg a'i fod yn darparu ar gyfer ffactorau amgylcheddol
- P6 bod yn ymwybodol o'r risgiau sy'n codi o'r dewisiadau a nodwyd, ac o beidio â defnyddio'r dewisiadau
- P7 dangos fod strategaethau a dewisiadau technoleg gynorthwyol yn gwella ac yn cynorthwyo gweithrediad synhwyaidd
- P8 cytuno a chofnodi penderfyniadau a phryderon a godwyd gyda/ gan yr unigolyn, ac yn nodi'r modd y gweithredwyd arnynt/ cawsant eu datrys.

Gweithredu cynlluniau gofal a hwyluso gwasanaethau technoleg gynorthwyol ar gyfer unigolion a gydag unigolion

Rhaid i chi allu:

- P9 gweithio gyda'r unigolyn a'i bobl allweddol i gytuno cynllun
- P10 gwneud cyfeiriadau, ac yn ymateb i gyfeiriadau o amrywiaeth o asiantaethau
- P11 asesu a cgyngori ar y llwybr ariannu gorau posibl sy'n dderbyniol i'r unigolyn a'i bobl allweddol i gael mynediad i dechnoleg gynorthwyol
- P12 dosbarthu, ffitio, cydosod a gosod technoleg gynorthwyol neu drefnu i hyn gael ei wneud
- P13 cynorthwyo'r unigolyn a'i bobl allweddol i ddefnyddio'r dechnoleg gynorthwyol
- P14 dangos i unigolion a'u pobl allweddol sut mae defnyddio technoleg gynorthwyol yn ddiogel
- P15 gweithredu rhaglen gan ddefnyddio technoleg gynorthwyol i gynyddu cymhwyster yr unigolyn ac i gyflawni'r gweithgareddau dymunol
- P16 glanhau, ailgylchu a gwaredu technoleg gynorthwyol gyda'r unigolyn a'i bobl allweddol
- P17 cynnal a chadw, atgyweirio, calibro neu addasu technoleg gynorthwyol gyda'r unigolyn a'i bobl allweddol
- P18 cynrychioli'n annibynnol ac yn eiriol gyda'r defnyddwyr technoleg gynorthwyol, neu ar eu rhan

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

P19 cytuno cyfnodau prawf ac adolygu perthnasol ar gyfer technoleg gynorthwyol, a gwneud cofnodion o'r penderfyniadau a wnaed gydag unigolion a'u pobl allweddol

Adolygu ac addasu technoleg gynorthwyol mewn ymateb i anghenion a dymuniadau newidiol, tasgau a ffactorau amgylcheddol, a gwerthuso canlyniadau

Rhaid i chi allu:

- P20 adolygu'r ddarpariaeth a nodi anghenion sy'n dod i'r amlwg/ anghenion newidiol a phroblemau posibl gydag unigolion, a mynd i'r afael â'r rhain yn eu cynllun gofal
- P21 rhoi adborth i unigolion a'u pobl allweddol pan fydd anawsterau wrth ddefnyddio technoleg gynorthwyol
- P22 newid, addasu a chymhwyso technoleg gynorthwyol mewn ymateb i anghenion a dymuniadau newidiol, tasgau a ffactorau amgylcheddol gyda chytundeb yr unigolyn
- P23 monitro a gwerthuso ansawdd y gwasanaeth a ddarperir gan gyflenwyr allanol mewn cydweithrediad â'r unigolyn
- P24 gwerthuso addasrwydd technoleg gynorthwyol newydd ar gyfer anghenion iechyd a lles yr unigolyn
- P25 dogfennu a chofnodi penderfyniadau a gytunwyd gydag unigolion a'u pobl allweddol.

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

Gwerthoedd Craidd - Defnyddio a datblygu dulliau a systemau i gyfathrebu, cofnodi ac adrodd

- K1 gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth wrth gyfathrebu, cofnodi ac adrodd gydag unigolion, pobl allweddol a phobl eraill
- K2 gwybodaeth ac arfer sy'n sail i'r ymagwedd holistaidd sy'n canolbwyntio ar bobl, sy'n eich galluogi i weithio mewn ffyrdd sydd:
  - K2.1 yn gwneud dewisiadau a lles pennaf yr unigolyn yn ganolog i bopeth a wnewch
  - K2.2 yn darparu cymorth gweithredol i'r unigolion
  - K2.3 yn cydnabod unigrywiaeth unigolion a'u hamgylchiadau
  - K2.4 yn grymuso unigolion i gymryd cyfrifoldeb (i'r graddau y maentyn gallu gwneud hynny ac o fewn unrhyw gyfyngiadau a osodir arnynt), ac i wneud a chyfleu eu penderfyniadau eu hunain am eu bywydau, gweithredoedd a risgiau
- K3 dulliau a ffyrdd o gyfleu sydd:
  - K3.1 yn cefnogi cydraddoldeb ac amrywiaeth
  - K3.2 yn cefnogi hawliau pobl i gyfathrebu gan ddefnyddio'r dull, cyfrwng ac iaith sydd orau ganddynt
  - K3.3 yn foeseogol ac yn cadw at unrhyw godau ymarfer sy'n berthnasol i'ch gwaith
  - K3.4 yn parchu syniadau, gwerthoedd ac egwyddorion pobl eraill
  - K3.5 yn sicrhau urddas a hawliau pobl wrth nodi a goresgyn rhwystrau rhag cyfathrebu
- K4 sut i ymdrin â chyfyng-gyngor a gwrthdaro moeseogol ar gyfer unigolion, y rheiny sy'n defnyddio gwasanaethau a staff/cydweithwyr, ynglŷn â chyfathrebu, cofnodi ac adrodd
- K5 sut i herio gwybodaeth, dogfennau, systemau, strwythurau, gweithdrefnau ac arferion sy'n rhai gwahaniaethol, yn enwedig o ran anghenion cyfathrebu a gwybodaeth unigolion

Gwerthoedd Craidd - Cyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio

Mae angen i chi wybod a deall:

- K6 gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth wrth gyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio
- K7 dulliau a ffyrdd o weithio sydd:
  - K7.1 yn cefnogi cydraddoldeb ac amrywiaeth wrth gyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

K7.2 yn effeithiol wrth ddelio â, ac wrth herio gwybodaeth, dogfennau, systemau, strwythurau, gweithdrefnau ac arferion sy'n rhai gwahaniaethol

K7.3 yn foesegol ac yn cadw at unrhyw godau ymarfer sy'n berthnasol i'ch gwaith

K7.4 yn parchu syniadau, gwerthoedd ac egwyddorion pobl eraill wrth gyfrannu i ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio

Gwerthoedd Craidd - Cymryd cyfrifoldeb am eich datblygiad proffesiynol parhaus eich hun a phobl eraill

Mae angen i chi wybod a deall:

K8 gwybodaeth ddiweddar o, ac ymarfer gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gyfer cydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth, a sut i ddiweddarau a datblygu eich arfer eich hun, ac arfer aelodau staff eraill ar y rhain

K9 sut i gael mynediad at hyfforddiant a datblygiad i'ch galluogi i ymdrin â chyfyng-gyngor a gwrthdaro moesegol ar gyfer unigolion, y rheiny sy'n defnyddio gwasanaethau a staff

Deddfwriaeth a Pholisi a Gweithdrefnau Sefydliadol

Mae angen i chi wybod a deall:

K10 deddfwriaeth gwledydd, y du a'r ue, codau statudol, safonau, fframweithiau ac arweiniad sy'n berthnasol i dechnoleg gynorthwyol a meysydd cysylltiedig, gan gynnwys arfer amlddisgyblaethol ac aml-sefydliadol, diogelu data a chyfrinachedd gwybodaeth

K11 y gyfraith ryngwladol a pholisi cymdeithasol, mewn termau bras, er mwyn cymharu

K12 polisi cymdeithasol, gan gynnwys polisi ar ofal cymdeithasol a phlant, addysg, iechyd, tai a hawliau lles

K13 tueddiadau demograffig a chymdeithasol

K14 polisïau ar amrywiaeth, gwahaniaethu ac ar hyrwyddo annibyniaeth ac ymreolaeth plant, pobl ifanc, oedolion, teuluoedd, grwpiau a chymunedau, ac ymchwil ar eu heffeithiolrwydd

K15 gwybodaeth a chydymffurfio ag arweiniad a chynngor yr asiantaeth rheoleiddio meddyginiaethau a chynnyrch gofal iechyd (mhra) ar arfer diogel

K16 gwybodaeth yn ymwneud â'r defnydd moesegol o dechnoleg gynorthwyol i gynorthwyo a grymuso'r unigolyn yn hytrach nag i reoli'i ymddygiad, neu ddefnyddio technoleg gynorthwyol yn lle cyswllt cymdeithasol

K17 strwythurau, polisïau a gweithdrefnau sefydliadol ar gyfer cyfeirio

Theori ac Arfer Da - o'ch rhan chi eich hun

Mae angen i chi wybod a deall:

- K18 ymwybyddiaeth o sut i gyfeirio unigolion at ffynonellau gwybodaeth am dechnoleg gynorthwyol sydd ar gael
- K19 gwybodaeth am bolisiâu, gweithdrefnau a gofynion rheoleiddio ar gyfer diogelwch a chyfrinachedd gwybodaeth
- K20 deall gofal cymdeithasol, gwaith cymdeithasol, y gwasanaethau cymdeithasol a strwythurau cymdeithasol
- K21 gwersi a ddysgwyd o fethiannau difrifol mewn gwasanaeth ac arfer, ac o arferion a rhaglenni gwaith llwyddiannus
- K22 systemau ar gyfer monitro ansawdd

Theori ac Arfer Da- o ran technoleg gynorthwyol

Mae angen i chi wybod a deall:

- K23 deall y ffactorau sydd i'w hystyried o ran gweithrediad y corff, ffurfiannau'r corff ac o ran namau, yn ogystal â galluedd, uchelgais ac agweddau pob unigolyn
- K24 deall ffactorau sy'n ymwneud â chyflawni tasg neu weithred, a dewis pob unigolyn ynglŷn â sut i gwblhau'r dasg honno
- K25 gwybodaeth am ddewisiadau technoleg gynorthwyol presennol a rhai sy'n dod i'r amlwg, a sut i gael mynediad iddynt
- K26 gwybodaeth am ddewisiadau nad ydynt yn dechnoleg gynorthwyol, a'r modd y gellir integreiddio'r rhain â dewisiadau technoleg gynorthwyol
- K27 gwybodaeth am arfer diogel ac effeithiol wrth weithio gyda thechnoleg, gan gynnwys cyfarpar trydanol a mecanyddol, a'u cydrannau
- K28 gwybodaeth am sut i gymryd cyfrifoldeb dros reoli dyfeisiadau
- K29 deall sut i ymwneud â gwaith cynnal a chadw technoleg gynorthwyol i'r lefel sy'n briodol i gymhwysedd unigolyn, a gwybod sut i gyfeirio er mwyn cael gwasanaeth cynnal a chadw ac atgyweirio mwy arbenigol
- K30 deall manylebau a chyfarwyddiadau technegol i'r lefel sy'n briodol i rôl eich swydd
- K31 gwybodaeth am y rhesymau dros ddefnyddio technoleg gynorthwyol yn llwyddiannus, a'r rhesymau dros roi'r gorau iddi
- K32 gwybodaeth am rwydweithiau cymheiriaid ar gyfer defnyddio technoleg gynorthwyol, a sut i gael mynediad iddynt
- K33 gwybodaeth am sut i weithio gydag unigolion i addasu a mireinio'r defnydd o dechnoleg gynorthwyol i ddiwallu anghenion unigolyn ac i sicrhau fod y dechnoleg yn gytûn â'u dyfeisiadau eraill
- K34 gwybodaeth am sut i gynorthwyo'r unigolyn a'i ofalwr i wneud gwaith cynnal a chadw bob dydd ac i ddefnyddio technoleg gynorthwyol yn ddiogel
- K35 dangos gwybodaeth am sut i gyd-drafod rheoli risg mewn perthynas â thechnoleg gynorthwyol gyda'r unigolyn a'i ofalwr
- K36 deall pwysigrwydd adrodd am ddigwyddiadau niweidiol yn ymwneud â dyfeisiadau i'r mhra

- K37 gwybodaeth am ddsbarthu, ffitio, cydosod a gosod technoleg gynorthwyol
- K38 gwybodaeth am sut i werthuso gwasanaethau technoleg gynorthwyol
- K39 gwybodaeth am sut i lanhau, ailgylchu a gwaredu technoleg gynorthwyol yn ddiogel
- K40 gwybodaeth am sut i atgyweirio a chynnal a chadw technoleg gynorthwyol yn ddiogel
- K41 gwybodaeth am sut i galibro technoleg gynorthwyol yn effeithiol

Theori ac Arfer Da- o ran cyfathrebu

Mae angen i chi wybod a deall:

- K42 dulliau o ymgynghori â grwpiau gwahanol, gan gynnwys plant a phobl ifanc ac oedolion, eu sefydliadau neu'u grwpiau, a gwrando'n astud ar eu hadborth
- K43 dulliau ar gyfer casglu, dadansoddi a dehongli adborth i alluogi gwneud penderfyniadau ynglŷn â'ch cymorth
- K44 deall effaith namau lluosog. byddwch yn ymwybodol o bosibilrwydd camgyfathrebu yn yr amgylchiadau hyn, ac felly cynlluniwch yn ofalus sut fyddwch yn cyfathrebu gyda'r unigolyn, a defnyddiwch neu trefnwch y dulliau cyfathrebu mwyaf effeithiol
- K45 meddu ar y sgiliau i gynllunio cyfathrebu o flaen llaw a gwneud yn siwr fod y sgiliau angenrheidiol gennych, neu fod gennych fynediad i'r sgiliau cyfathrebu arbenigol sydd eu hangen
- K46 byddwch yn ymwybodol y gall fod yn well gan unigolion fynegi'u hunain gan ddefnyddio dull cyfathrebu gwahanol, o gymharu â'r dull sydd orau ganddynt i dderbyn gwybodaeth, ac addasu'ch ffordd o gyfathrebu'n unol â hynny
- K47 byddwch yn ddyfeisgar wrth oresgyn rhwystrau rhag cyfathrebu a rhwystrau sy'n cyfyngu ar annibyniaeth y bobl yr ydych yn eu cynorthwyo
- K48 adnabod a hwyluso dewis a defnydd pob unigolyn o'r iaith a/neu ffurf cyfathrebu
- K49 gwybod sut i ddehongli arwyddion gan yr unigolyn ynglŷn â'i dymuniadau, er na fydd o bosib yn cyfleu'r rhain yn glir
- K50 gwybod sut i annog unigolion a'u pobl arwyddocaol eraill i ddisgrifio'u hanghenion a'u dymuniadau eu hunain
- K51 gwybod sut i annog pobl eraill arwyddocaol a phobl allweddol i gynorthwyo'r unigolyn
- K52 gwybod am y modd y gall natur y berthynas rhwng yr unigolyn a'r bobl arwyddocaol eraill (neu bobl allweddol) newid y graddau y gallwch ofyn iddynt fod yn gysylltiedig, neu y byddai'r unigolyn yn dymuno iddynt fod yn gysylltiedig
- K53 cynnal ymddiriedaeth a hyder unigolion a phobl allweddol trwy gyfathrebu mewn modd agored, cywir a dealladwy
- K54 gwybodaeth am sut i gynorthwyo unigolion i gyfleu'u hanghenion a'u dymuniadau'n effeithiol o ran technoleg gynorthwyol

Theori ac Arfer Da - o ran partneriaethau a chydweithio â phobl eraill

Mae angen i chi wybod a deall:

- K55 theorïau tlodi, diweithdra, anghenion iechyd a ffynonellau eraill gwahaniaethu ac anfantais, a'u heffaith ar allgáu cymdeithasol, gan gynnwys mynediad i dechnoleg gynorthwyol
- K56 theorïau a dulliau ynglŷn â gweithio ar y cyd â'r prif grwpiau o bobl sy'n defnyddio technoleg gynorthwyol a gwasanaethau cysylltiedig
- K57 theorïau sefydliadau, ymddygiad grŵp a newid sefydliadol
- K58 deall ffactorau amgylcheddol sy'n ymwneud â'r newidiadau naturiol a'r newidiadau a achosir gan ddyn i'r amgylchedd, cymorth a pherthnasoedd, agweddau eraill, gwasanaethau, systemau a pholisïau
- K59 rheoli risg (gan gynnwys dulliau ar gyfer adnabod, asesu a rheoli risg) a diogelu unigolion rhag niwed
- K60 ymwybodol o amrywiaeth o lwybrau ariannu, gan gynnwys taliadau uniongyrchol a chyllidebau unigol, a dangos gwybodaeth am sut i asesu'r llwybr ariannu gorau posibl i'r unigolyn i dalu am ei dechnoleg gynorthwyol
- K61 gwybodaeth am yr ystod o adnoddau a gwasanaethau lleol a chenedlaethol priodol yn ymwneud â thechnoleg gynorthwyol, gan gynnwys y rheiny a ddarperir gan grwpiau cynrychioliadol
- K62 ymwybyddiaeth o bwysigrwydd cynllunio gofal wedi'i integreiddio, a gwybodaeth am sut i integreiddio technoleg gynorthwyol yn effeithiol
- K63 gwybodaeth am amrywiaeth briodol o ddewisiadau technoleg gynorthwyol a sut i'w hintegreiddio
- K64 gwybod sut i gymharu buddion gwahanol ddewisiadau technoleg gynorthwyol
- K65 ymwybyddiaeth o faterion pŵer mewn lleoliadau gwaith amrywiol, ac effaith y rhain ar ganlyniadau gwasanaeth, e.e. lleoliadau cartref, lleoliadau tai gwarchod ac ati

Gwybodaeth ychwanegol

Gwerthoedd

Mae'r gwerthoedd sy'n sail i'r safon hon wedi'u deillio o'r datganiad o ddiben allweddol¹. Mae'n rhaid i chi weithio'n unol ag egwyddorion a gwerthoedd y safonau gwasanaeth perthnasol, arweiniad a chodau ymarfer/ ymddygiad ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol yn y pedair gwlad i gyflawni'r safon hon. ¹Diben allweddol gweithlu'r gwasanaethau synhwyrdd yw grymuso pobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn er mwyn cynyddu'u hannibyniaeth, eu cyfleoedd, eu cryfderau a'u sgiliau i'r eithaf.

Geirfa

Mae'r adran hon yn rhoi esboniadau a diffiniadau o'r geiriau a'r cysyniadau allweddol sy'n cael eu defnyddio yn y safon. Noder, mewn i eiriau neu ymadroddion y byddwch chi'n gyfarwydd â hwy, ond rhai y gellir ym manylion y safonau, eu defnyddio mewn ffordd benodol iawn. Felly, byddem yn eich annog i ddarllen yr adran hon yn ofalus cyn i chi ddechrau gweithio gyda'r safon a chyfeirio'n ôl at yr adran hon yn ôl yr angen.

Cymorth gweithredol

Cymorth sy'n annog yr unigolyn gynyddu'i annibyniaeth i'r eithaf ac sy'n hyrwyddo dewisiadau ffordd o fyw. Yn achos plant a phobl ifanc byddai hyn yn berthnasol hefyd i rôl rhiant/ gofalarwr neu'r plant eu hunain fel rhan o'u proses cynllunio gofal eu hunain.

Technoleg gynorthwyol

Fe'i diffinnir fel "unrhyw gynnyrch neu wasanaeth sydd wedi'i gynllunio i alluogi annibyniaeth ar gyfer pobl anabl a phobl hŷn" (Ffynhonnell: ymgynghoriad Kings Fund, 2001).

Cyfathrebu

Mae'r safon hon yn dweud yn glir:

1. Bod rhaid i chi feddu ar y sgiliau i allu cyfathrebu'n effeithiol gyda'r unigolyn yr ydych yn ei gynorthwyo, neu mewn achos lle mae angen cyfathrebwyr arbenigol, trefnu'r rhain
2. Y dylech ddefnyddio'r dull cyfathrebu sydd orau gan yr unigolyn, yn dderbyngar ac yn fynegol, yn y ffurf fwyaf priodol, a dylech wrando'n weithredol
3. Bod angen i chi fod yn ymwybodol yn gyson y bydd cyfathrebu yn gymhleth, a bod y risg camddeall yn un sylweddol <Adborth adeiladol> Adborth sy'n broses ddwyffordd yn cael ei gyfleu yn y modd mwyaf priodol i'r sawl sy'n rhoi ac yn derbyn yr adborth, er mwyn cyfrannu at ei ddatblygiad a'i dwf personol. Mae'r safon yn gofyn i chi gael adborth adeiladol er mwyn cyfrannu at eich datblygiad eich hun. Yn achos y rheiny sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc, bydd cyfleoedd am adborth yn uniongyrchol i blant a phobl ifanc a'u cynrychiolwyr, neu

ganddynt.

Anfantais, gwahaniaethu ac allgáu cymdeithasol

Mae hyn yn ymwneud â hil, rhyw, crefydd, sectyddiaeth, iaith, oed, dosbarth, anabledd (gan gynnwys anabledd synhwyrdd), tlodi, diwylliant, credo a chyfeiriadedd rhywiol. Yn ymarferol, mae'n rhaid i chi roi ystyriaeth i'r polisïau a'r gweithdrefnau perthnasol yn eich sefydliad neu asiantaeth.

Grymuso

Proses yw grymuso o alluogi unigolion (plant, pobl ifanc ac oedolion) sydd dan anfantais ar lefel bersonol a sefydliadol i gael mwy o ymreolaeth a rheolaeth dros eu bywydau.

Arweiniad

Gall arweiniad fod yn genedlaethol, yn lleol neu'n sefydliadol.

Unigolion

Yn y safon mae unigolyn yn cyfeirio at blant, pobl ifanc ac oedolion y gall fod angen gofal iechyd a/neu ofal cymdeithasol arnynt ynghyd â gwasanaethau plant, addysgol neu hyfforddi. Mae'n cyfeirio hefyd at eiriolwyr a dehonglwyr neu bobl sy'n gweithio gyda hwy i fynegi'u barn, dymuniadau neu deimladau ac i siarad ar eu rhan.

Materion

Mae materion yn golygu'r hyn sy'n effeithio ar unigolyn neu sy'n berthnasol i'w brofiad. Nid yw'r defnydd o'r gair mater yn ymhlygu anhawster, ond yn hytrach agwedd ar fywyd yr unigolyn sy'n ffocws y gwaith presennol.

Pobl allweddol

Mae pobl allweddol yn cynnwys: teulu, ffrindiau, gofalwyr, gweithwyr cymorth, arweinwyr cyfathrebu ac eraill fel hyfforddwyr swydd, cynghorwyr gyrfaoedd, Connexions, Gyrfa Cymru, Careers England, Careers Scotland a Careers Northern Ireland, neu asiantaethau eraill tebyg y mae gan yr unigolyn berthynas gefnogol â hwy, gan gynnwys asiantaethau cyngor budd-daliadau.

Cynnal a Chadw ac Atgyweirio

Mae cynnal a chadw ac atgyweirio yn cynnwys:

1. Galluogi dyfais, system neu wasanaeth i barhau
2. Cadw'r ddyfais, system neu wasanaeth mewn cyflwr da drwy ei
3. archwilio neu'i atgyweirio'n rheolaidd
4. Darparu'r angenrheidiâu i barhau defnyddio dyfais, system neu
5. wasanaeth
6. Mae atgyweirio'n cynnwys adfer rhywbeth sydd wedi'i ddifrodi, wedi treulio neu sy'n ddiffygiol i gyflwr da ac unioni unrhyw amharu ar wasanaeth.

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

Gweithio mewn partneriaeth

Y broses o weithio ar y cyd a gweithwyr proffesiynol eraill neu sefydliadau, e.e. Optometryddion, Swyddogion Cyswllt Clinig Llygaid, Adrannau Ysbyty, y rheiny sydd mewn addysg neu hyfforddiant, Cymdeithasau Lleol a Gwasanaethau Gwirfoddol a Chymunedol (Sefydliadau Trydydd Sector) i godi proffil materion cymorth synhwyrdd a chynnig cymorth priodol I ddefnyddwyr technoleg gynorthwyol.

Adsefydlu/ sefydlu

Mae adsefydlu yn ymwneud ag ystod eang o gymorth i gynyddu annibyniaeth, sgiliau a hyder i'r eithaf. Gall adsefydlu gynnwys helpu pobl i adfer gallu neu weithrediad a gollwyd yn sgil salwch neu anafiadau. Mae sefydlu'n diffinio'r defnydd cydlynus o fesurau meddygol, cymdeithasol, addysgol a galwedigaethol i helpu pobl i ddatblygu'u gallu i weithredu. Mae hyn yn cyferbynnu a helpu pobl i adfer galluoedd a gollwyd yn sgil salwch neu anafiadau, yn hytrach na phobl sydd wedi eu geni a namau.

Ymateb i arfer gwael

Gall eich ymateb i arfer gwael gynnwys: cynnig adborth adeiladol, cynnig gwybodaeth a chyingor i alluogi'r unigolyn (unigolion) dan sylw gael mynediad i arweiniad a chymorth priodol, a/ neu adrodd am ddigwyddiadau o arfer gwael neu beryglus i'r awdurdod priodol.

Hawliau

Yr hawliau sydd gan unigolion: .

1. I gael eu parchu .
2. I gael triniaeth gyfartal a pheidio â gwahaniaethu yn eu herbyn .
3. I gael eu trin fel unigolyn .
4. I gael eu trin mewn ffordd urddasol .
5. I gael preifatrwydd . I gael eu diogelu rhag perygl a niwed . I gael gofal mewn ffordd a ddewisir ganddynt .
6. I gael mynediad at wybodaeth amdanynt eu hunain .
7. I gyfathrebu gan ddefnyddio'r dulliau cyfathrebu a'r iaith sydd orau ganddynt

Yn achos plant a phobl ifanc, mae'r hawl ganddynt i gael eu cynnwys yn weithredol yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.

Risgiau

Risg yw canlyniad anochel pobl yn gwneud penderfyniadau am eu bywydau. Ond mae'n golygu pethau gwahanol i bobl wahanol. Nid oes un diffiniad penodol. Mewn gofal cymdeithasol, fel yng ngweddill bywyd, gellir edrych ar risg fel rhywbeth negyddol. Oherwydd canfyddiadau o risg, a all fod yn real neu beidio, gall unigolyn gael ei atal rhag gwneud pethau y mae'r rhan fwyaf o bobl yn eu cymryd yn ganiataol. Felly rhaid profi ac asesu risg ganfyddedig yn

erbyn buddion tebygol cymryd rhan weithredol yn y gymuned, dysgu sgiliau newydd a magu hyder. Yr hyn y mae angen ei ystyried yw canlyniad gweithred a thebygolrwydd unrhyw niwed yn ei sgil. Trwy ystyried y buddion o ran annibyniaeth, lles a dewis, dylai fod modd i unigolyn gael cynllun cymorth sy'n ei alluogi i reoli risgiau a nodir.

Mae angen gwneud penderfyniad ynglŷn a'r risg ganfyddedig neu'r risg wirioneddol ar y cyd a'r sawl sy'n defnyddio gwasanaethau ei hun, yn ogystal a'r gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm. Yn union fel y mae cymryd risg yn ddewis personol, canfyddiadau yw lefelau risg, a dylai barn ynglŷn a lefel dderbyniol o risg fod yn benderfyniad ar y cyd.

Gwasanaethau

Mae'n cyfeirio at wasanaethau sy'n cael eu darparu gan eich sefydliad eich hun neu gan asiantaethau eraill.

Cyfeirio

Mae'n golygu cynorthwyo unigolion i gael gafael ar y wybodaeth fwyaf priodol am wasanaethau a grwpiau eraill a fydd yn cefnogi'u hanghenion a nodwyd.

Model Cymdeithasol o anabledd

Mae'r Model Cymdeithasol o anabledd yn dweud yr achosir anabledd gan y modd y mae cymdeithas wedi'i threfnu, yn hytrach na chan nam unigolyn neu nodwedd wahanol unigolyn. Mae'r Model Cymdeithasol o anabledd yn edrych ar ffyrdd o ddiddymu rhwystrau sy'n cyfyngu ar ddewisiadau bywyd i bobl a namau* neu wahaniaethau. Pan gaiff y rhwystrau eu diddymu, gall pobl anabl fod yn annibynnol ac yn gyfartal yn y gymdeithas, gyda dewis a rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Datblygwyd y Model Cymdeithasol o anabledd gan bobl anabl am nad oedd y model meddygol traddodiadol yn esbonio'u profiad personol o anabledd nac ychwaith yn helpu i ddatblygu ffyrdd mwy cynhwysol o fyw. (*Diffinnir nam fel terfyn gweithrediad corfforol, meddyliol neu synhwyraidd unigolyn ar sail hirdymor.) Dyfyniad o children in the picture www.childreninthepicture.org.uk/au_socialmodel

Ffynonellau gwybodaeth

Byddant yn cynnwys amrywiaeth eang o wybodaeth gyfredol. Er enghraifft o: . Sefydliadau proffesiynol, e.e. cyrff proffesiynol, cymdeithasau masnachu ac undebau llafur . Cysylltiadau proffesiynol, e.e. cydweithwyr, mentor, goruchwyliwr, tiwtoriaid/ darlithwyr ac ymchwilwyr . Ffynonellau ysgrifenedig, e.e. cylchgronau proffesiynol, adroddiadau ymchwil a dogfennau polisi . Rhwydweithiau fel grwpiau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig, i ystyried materion diwylliannol, e.e. ymprydio, gwyliau a blaenoriaethau.

Cymorth

Mae'n cyfeirio at y cymorth a ddarparwch. Mae'n cynnwys: esboniad llafar,

gwybodaeth ysgrifenedig, mynd gyda'r unigolyn neu drefnu i hyn ddigwydd.

Trawsnewidiadau

Newidiadau dyddiol ac ysbeidiol ym mywyd unigolyn yw trawsnewidiadau a all effeithio ar ei les, y ffordd y mae'n ymddwyn ac yn datblygu a'i allu i barhau dysgu ac ymdopi a newidiadau eraill. Mae dau brif fath o drawsnewidiadau: mae'r cyntaf yn cynnwys trawsnewidiadau mewn bywyd bob dydd, er enghraifft gydag oedolion yn symud o ac i gartref/ y ddarpariaeth i ganolfan dydd, ac i blant, mynd o ac i gartref/ y ddarpariaeth i'r ysgol. Maent hefyd yn cynnwys newid gweithgareddau ac arferion yn ystod y dydd lle mae disgwyliadau a gofynion gwahanol gan y plentyn, yr unigolyn ifanc neu'r oedolyn.

Trawsnewidiad ysbeidiol yw'r ail, ac mae'n golygu newid sylweddol i'r unigolyn. Gellir rhannu'r trawsnewidiadau hyn i dri chategori. Yn gyntaf, y rheiny sy'n gyffredin i'r rhan fwyaf o bobl; er enghraifft, pan fydd pobl yn symud o un math o lety ac amgylchedd byw i un arall. Yn ail, y rheiny sy'n cael eu rhannu gan nifer sylweddol o gyfoedion, fel teuluoedd yn gwahanu. Yn drydydd, y rheiny sy'n drawsnewidiadau personol, ac ni all pobl eraill eu rhannu, nac ychwaith eu deall. I blant a phobl ifanc, bydd y trawsnewidiad cyntaf yn cynnwys trosglwyddo rhwng blynyddoedd yn yr un ysgol, neu goleg, neu drosglwyddo o un ysgol i ysgol arall. Fe allai hefyd gynnwys profiadau trawsnewid fel newidiadau corfforol, e.e. cychwyn glasged. Gall yr ail gynnwys eu rhieni'n cael ysgariad. Mae'r trydydd mewn gofal maeth neu ofal preswyl, cael rhiant neu ofalwr sy'n camddefnyddio cyffuriau neu alcohol, neu fod yn ofalwr ifanc. (Ffynhonnell: Arweinyddiaeth a rheolaeth Rhif Cyfeirnod NOS: LMC B3)

Gwerthoedd ac egwyddorion

Yw'r rheiny a bennir gan: gyrrff proffesiynol, y llywodraeth, eich cyflogwr, defnyddwyr gwasanaeth a'u gofalwyr a chan gyrrff cenedlaethol perthnasol.

Cysylltiadau Allanol

Bydd y wybodaeth a'r ddealltwriaeth ar gyfer y safon hon yn ymwneud â gofynion rheoleiddio penodol i wledydd a chodau ymarfer sy'n gymwys i gwmpas eich gwaith a rhai eich cydweithwyr. Bydd yn ymwneud hefyd â'r rôl a'r lefel cyfrifoldeb sydd gennych yn eich sefydliad er mwyn ymgymryd â gweithgareddau i gyflawni gwasanaeth o ansawdd uchel

Mae arfer cymwys yn gyfuniad o gymhwyso sgiliau a gwybodaeth dan ddylanwad gwerthoedd a moeseg. Mae'r fanyleb hon yn nodi manylion y wybodaeth a'r ddealltwriaeth y mae'n ofynnol eu cael i ymarfer yn gymwys ar gyfer y perfformiad a ddisgrifir yn y safon hon.

Wrth ddefnyddio'r fanyleb hon mae'n bwysig darllen y gofynion gwybodaeth mewn perthynas â disgwyliadau a gofynion eich rôl swydd.

Mae angen i chi ddangos eich bod yn gwybod, yn deall ac yn gallu cymhwyso'r uchod yn ymarferol yn unol â'ch lefel profiad a'ch statws.

SFCSS7W

Nodi a gweithredu dewisiadau technoleg gynorthwyol greadigol

Datblygwyd gan Skills and Care for Development

Fersiwn rhif 1

Dyddiad cymeradwyo Tachwedd 2008

Dyddiad adolygu a awgrymir Tachwedd 2013

Dilysrwydd Cyfredol

Statws Gwreiddiol

Sefydliad cychwynnol Skills and Care for Development

RCU gwreiddiol SCDSS7

Galwedigaethau perthnasol Iechyd, Gwasanaethau Cyhoeddus a Gofal; Iechyd a Gofal Cymdeithasol; Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Swyddogion; Gweithwyr Iechyd Proffesiynol; Gwasanaethau Cysylltiedig Gofal Iechyd Personol a;

Cyfes/Set Gwasanaethau Synhwyrdd

Geiriau Allweddol